

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw Drs. K.H. Ollongren
Uitsluitend verzonden via mail

Datum : 1 juli 2021
Ref : 20210701/JF/NZ
Betreft : Varkens in Nood-arrest

Geachte mevrouw Ollongren,

Met belangstelling heeft de brancheorganisatie van projectontwikkelaars (NEPROM) kennis genomen van de 'Beantwoording Kamervragen over bericht over vertraging woningbouw na uitspraak Raad van State'. Het gaat om een brief van 8 juni 2021. Die noopt ons tot de volgende reactie.

Urgentie

Er gaat volgens ons weinig gevoel van urgentie uit van de inhoud van het schrijven, in termen van doorlooptijden en woningbouwproductie. We staan gezamenlijk aan de lat voor een grote woningbouwopgave. Daar horen slimme processen, snelle procedures en vlotte doorlooptijden bij. Anders slagen we er niet in om met elkaar het urgente en grote maatschappelijke probleem van de woningnood op te lossen.

De relevante uitspraken van de Raad van State laten onze leden en hun partners in de bouwketen in grote onzekerheid over de onherroepelijkheid van omgevingsbesluiten. Daardoor is nu al sprake van aanzienlijke vertragingen. Eerder wist de initiatiefnemer waar hij aan toe was, als er geen zienswijze ingediend werd (tegen 'zijn deel van het bestemmingsplan'). Nu moet (het besluit over) publicatie van het bestemmingsplan en de termijn voor het indienen van een beroepschrift afgewacht worden. In het meest gunstige scenario neemt dat minimaal 6 tot 18 weken in beslag.

Daarnaast merkt men in de praktijk dat de uitspraken tot gevolg hebben, dat er meer beroepschriften ingediend worden dan er zienswijzen waren. De gemeente en initiatiefnemer worden dan met onverwachte appellanten en argumenten geconfronteerd. Soms biedt een herstelbesluit soelaas en een andere keer moet de hele procedure doorlopen worden; tot en met de Raad van State. Die neemt in totaal (over alle instanties) een paar jaar in beslag. De zes maanden-termijn uit de Crisis- en herstelwet wordt steeds vaker niet gehaald.

Dit alles heeft grote negatieve gevolgen voor het ontwikkelingsproces. Banken verstrekken immers pas een financiering en beleggers 'stappen pas in' als de benodigde besluiten onherroepelijk zijn.

Participatie

In de brief wordt (te) veel nadruk gelegd op het leerstuk ‘participatie’. Vanzelfsprekend onderschrijven wij het belang van betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming van het project. Dat gebeurt nu ook al en is niet uniek (aan de Omgevingswet). Participatie alleen is echter niet het Ei van Columbus. Zo lang rechtsmiddelen open blijven staan tegen besluiten - hetgeen verplicht en een groot goed is- en in dat kader ook nog in een laat stadium onbekende appellanten of nieuwe argumenten naar voren kunnen komen, blijft participatie een goed middel om ideeën te toetsen en aan te scherpen maar vormt het geen probleem- of conflictoplosser en leidt die betrokkenheid niet tot versnelling van procedures.

Oplossingsrichting

Uit het Varkens in Nood-arrest blijkt, dat het Nederlands procesrecht door het gebruik van het woord ‘eenieder’ ruimere inspraakmogelijkheden toekent aan het publiek dan dat vereist is op grond van het Verdrag van Aarhus. Dat berust op een onjuiste maar niet onbegrijpelijke interpretatie destijds door de Nederlandse regering en de Afdeling Advisering van de Raad van State van relevante bepalingen uit het verdrag. Nu uit het arrest van 14 januari 2021 blijkt dat deze (rechts)personen ook een beroepsrecht toekomt, adviseren wij u in het te publiceren wetsvoorstel terug te keren naar de basis. Hanteer de juiste terminologie uit het verdrag van Aarhus. Dit betekent dat inspraakrechten (en daarmee het beroepsrecht) beperkt dienen te worden tot het ‘betrokken publiek’. Deze lezing vindt steun in een artikel van de heer mr. R. Benhadi (Hekkelman advocaten N.V.) van 21 mei 2021; gepubliceerd in het tijdschrift JBPLUS.

Met een brede blik bekeken

Tot slot verzoeken wij u in het kader van het wetsvoorstel ook bepalingen op te nemen die tot daadwerkelijke versnelling van procedures leiden. Zonder volledig te willen zijn, noemen wij de volgende twee punten.

De NEPROM heeft er in het verleden al vaak voor gepleit het relativiteitsvereiste ook in de bezwaarfase van toepassing te verklaren. Daar gaat een filterende werking vanuit en het voorkomt overbelasting van het toch al onderbezet gerechtelijk apparaat.

Ten tweede zou beroep in slechts één instantie mogelijk moeten zijn als het om een reguliere procedure (omgevingsvergunning) gaat waaraan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (het bestemmingsplan) al aan vooraf gegaan is. Dit voorstel werd door mevrouw mr. H. Ellerman (Six advocaten) en de heer mr. A. Kozijn (BPD) gedaan; in een opiniestuk in het FD van 17 mei 2021.

Wij verzoeken u deze achtergrondinformatie bij het schrijven van het wetsvoorstel te betrekken. Wij zijn bereid tot en beschikbaar voor een nadere toelichting.

Hartelijke groet,

Jan Fokkema
directeur NEPROM

c.c.: heer S. Dekker; Minister voor Rechtsbescherming, Tweede Kamer (commissies Binnenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid)